

FORSKARFREDAG 2021

Sveriges mest spridda vetenskapsfestival nådde ännu fler

ForskarFredag skapar möten mellan forskare och allmänhet. Hjärtat är dialogen som öppnar upp för både deltagarna och forskaren att lära sig något nytt. Under Sveriges mest spridda vetenskapsfestival är alla frågor välkomna!

I ForskarFredag deltar bland annat lärosäten, science centers, myndigheter, museum, arkiv, kommuner och forskare över hela landet. Vetenskapsfestivalen är en del av **European Researchers' Night** och samordnas sedan 2006 av Vetenskap & Allmänhet.

Under 2021 gick cirka 150 aktiviteter av stapeln online och, i smittsäker skala, en del även på plats. Under en vecka bjöds det på föreläsningar, experiment, shower, forskarsamtal och mycket mer. Temat "Hur ska vi leva och bo i framtiden?" löpte som en röd tråd under ForskarFredag och gav upphov till många spännande samtal.

Nytt för ForskarFredag 2021 var en

ForskarFredag har fått finansiering av EU:s forsknings- och innovationsprogram Horisont 2020, GA No 101036119.

Vetenskap & Allmänhet

bokningsplattform som gjorde det möjligt för fler att "Låna en forskare". Under ForskarFredag den 20–25 september 2021 träffade forskare 98 skolklasser runt om i landet, både digitalt och direkt i klassrummen. Vi hoppas på ännu fler spännande möten i år!

ForskarFredag inspirerar till högre studier, ger en inblick i forskaryrket och visar att forskare är vanliga människor med ovanligt spännande jobb. De medverkande forskarna representerar lärosäten, forskningsinstitut, regioner, museer och företag och visar upp en bredd av forskning inom alla vetenskapsområden.

Ett stort tack till alla **arrangörer**, forskare, lärare, elever, privatpersoner och **samarbetspartners** som bidrog till ForskarFredag 2021.

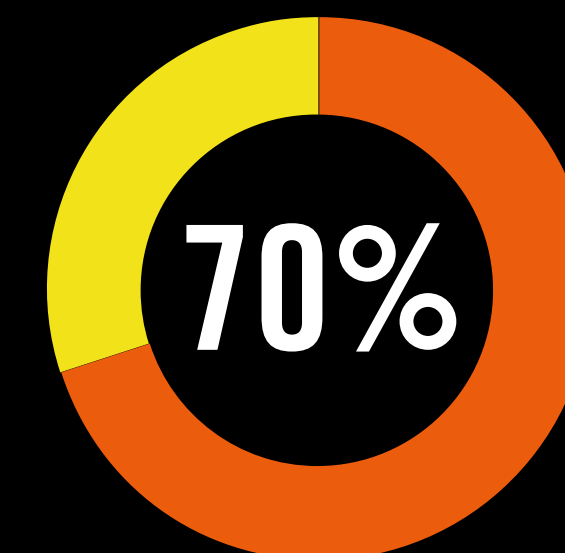
Varmt välkomna tillbaka den 26 september till 1 oktober 2022 för nästa **ForskarFredag**-vecka!

HÄR ARRANGERADES FORSKARFREDAG 2021!

27 000

PERSONER DELTOG I FORSKARFREDAG 2021, 5 000 FLER ÄN 2020.

FORSKARFREDAG 2021 HADE DELTAGARE FRÅN MINST 70% AV LANDETS KOMMUNER.

1298

GÅNGER SYNTES FORSKARFREDAG, FORSKAR GRAND PRIX OCH FORSKARFREDAGS MASSEXPERIMENT I SOCIALA MEDIER UNDER 2021.

FORSKARFREDAG
— En del av europeiska Researchers' Night —

Succé när forskare lånades ut till skolor i hela landet

Att låna en forskare har länge varit en viktig del av ForskarFredag. I år blev det, tack vare en ny bokningsplattform, för första gången möjligt för skolor i hela landet att delta.

Under ForskarFredag-veckan lånades forskare ut till 98 skolklasser. Eftersom träffarna skedde både digitalt och på plats kunde även skolor och arbetsplatser med ett stort geografiskt avstånd till forskningsinstitut och lärosäten möta forskare. För att anpassa besöket efter ålder och kunskapsnivå bestäms upplägg och fokus för mötet i samråd mellan forskaren och den som bokar.

Av de lärare som svarade på en enkät efter besöket tyckte alla att besöket gett ett mervärde till undervisningen. Det uppgavs

vara en lättillgänglig möjlighet att ta del av aktuell forskning och låta eleverna möta en forskare. Flera svarade också att ämnena tangerade det eleverna läser i skolan, både i NO och SO, och därför blev ett sätt att fördjupa undervisningen. Att få veta hur och varför personen valt att just forska och hur vägen dit såg ut var också en faktor både lärare och elever rankade högt.

Forskarna svarade att besöken bland annat gjort dem medvetna om vikten av att anpassa nivån på samtalet utifrån målgruppen och att elevernas input gav nya perspektiv på deras forskningsämnen.

”Efter att i 20 minuter överösts av frågor tog tiden slut och jag var tvungen att sluta svara. Erfarenheten lärde mig att många ungdomar delar ett starkt intresse – ett intresse för vetenskap.”

KTH-forskaren Johan Nordstrand har skrivit ett blogginlägg om hur det var att lånas ut under ForskarFredag.

Vi är mycket nöjda med frågestunden då alla elever fick möjlighet att ställa sina frågor och också få bra svar på dem.
Lärare som lånade en forskare

Före ForskarFredag trodde jag att forskare bara gjorde experiment och hade en vit rock men nu vet jag att det inte är så.
Elev vars klass lånade en forskare

Jättebra föreläsare och innehållet var väldigt väl anpassat efter mina elevers kunskapsnivå och intressen.
Lärare som lånade en forskare

Jag lärde mig massor. Tack vare kloka frågor från nyfikna studenter fick jag verkligen klura på olika aspekter av min forskning och mitt material som jag inte alltid reflekterar över.
Jätteroligt! Forskare som lånades ut

Forskarnas presentationer fick publiken att jubla

Publiken och juryn var eniga i sina röster när Michael Bossetta, som forskar om sociala medier och politik, korades till Sveriges bästa forskningspresentatör i Forskar Grand Prix 20/21.

I Forskar Grand Prix utmanas forskare från hela Sverige i att berätta om sin forskning

på bara fyra minuter. I november 2021 gjorde sju finalister upp om titeln och ett utbildningsstipendium om 15 000 kronor på danspalatset Nalen i Stockholm. Finalisterna kvalificerade sig via deltävlingar i samband med ForskarFredag 2020 och 2021.

– Att jag vann visar att människor förstår att samhällsvetenskap och forskning om hur

Forskar Grand Prix samordnas av Vetenskap & Allmänhet och arrangeras tillsammans med Formas, Forte, Vinnova och Vetenskapsrådet.

vi använder teknik och sociala medier spelar lika stor roll som cancerforskning eller vilken annan forskning som helst, säger vinnaren Michael Bossetta, vid Lunds universitet.

På andra plats kom malariaforskaren Sofia Hernandez, Umeå universitet, och tredje pris gick till Louise Karlsson, som forskar om stress vid Högskolan i Halmstad.

FINALISTER 20/21

- Michael Bossetta
Lunds universitet
- Sophia Hernandez
Umeå universitet
- Louise Karlsson
Högskolan i Halmstad
- Richelle Duque Björvang
Karolinska Institutet
- Alexander Flaig
Linköpings universitet
- Robert Lagerström
KTH
- Yingwei Ouyang
Chalmers tekniska högskola

BESÖKARE

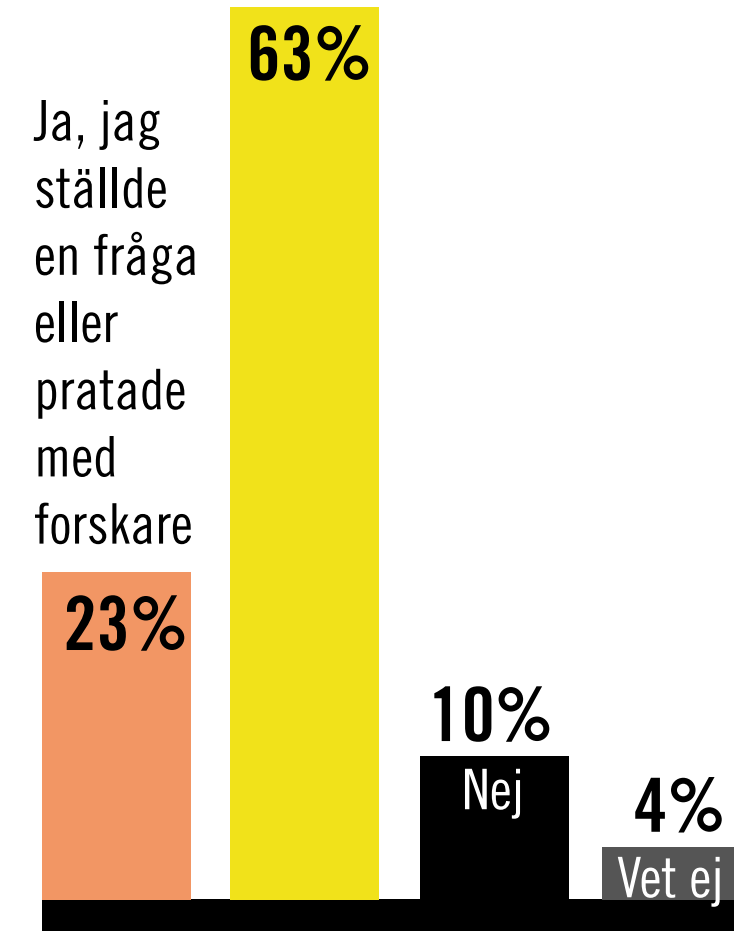
27 000

personer deltog i aktiviteter under ForskarFredag 2021

Av de **1325** som svarade på en besöksenkät tyckte

Ja, men valde att inte göra det

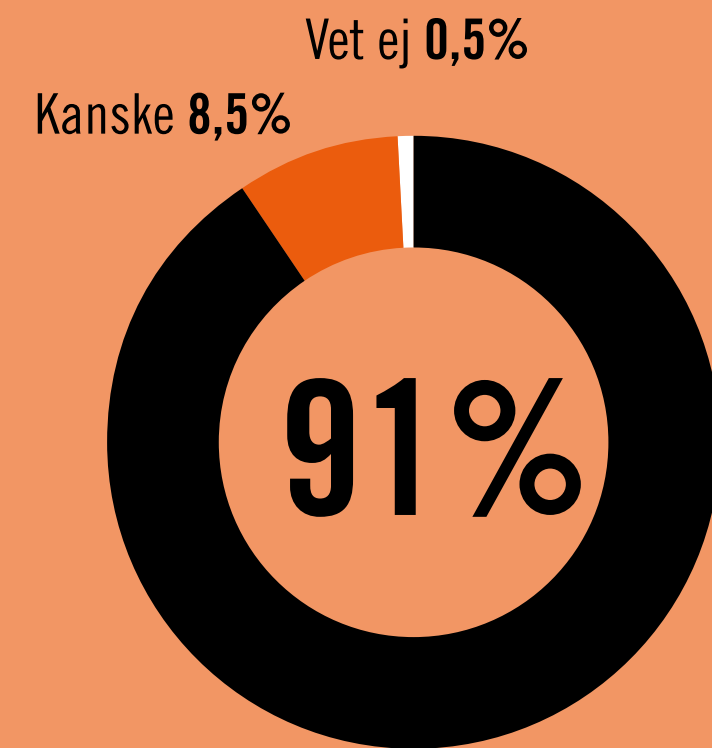

Hade du möjlighet att ställa frågor eller prata med forskaren/forskarna?

FORSKARE

350

forskare och doktorander medverkade under ForskarFredag 2021, 112 svarade på en enkät

av forskarna kan tänka sig att medverka i ForskarFredag igen

70%

av forskarna har blivit mer positiva till att möta allmänheten och berätta om sin forskning

60%

har fått större förståelse för hur forskningsområdet berör samhället i stort

Fossiljakt på Kreativum under ForskarFredag i Blekinge. Foto: Anton Frej, Frej Creative

Hur tillgängliga är egentligen Sveriges bostäder? 87% av de drygt 1 200 som mätte sina bostäder under Bostadsförsöket hade till exempel för höga arbetsbänkar.

BioBlitz engagerade hela kontinenten

Under 48 timmar gick människor över hela Europa ut och fotograferade växter och djur som finns inpå knuten. 53 000 bilder från 42 länder i Europa hjälper nu forskare att kartlägga den biologiska mångfalden.

– Metoden att involvera allmänheten i datainsamling kallas medborgarforskning och är något som varit en del av ForskarFredag i många år, säger Martin Bergman, utredare på Vetenskap & Allmänhet, som projektlett både Bostadsförsöket och den svenska delen av BioBlitz.

European BioBlitz genomfördes den 24-25 september 2021 som en gemensam aktivitet under European Researchers' Night (ERN), som ForskarFredag är en del av.

Från Sverige rapporterades 1 866 foton in. Bilderna skickades in via en app och finns nu i en gemensam databas som forskare kan använda för att få bättre förståelse för vår biologiska mångfald.

1212 forskade om tillgänglighet i realtid

Som en del av ForskarFredag samordnar Vetenskap & Allmänhet varje år ett medborgarforskningsprojekt där skolklasser, föreningar och privatpersoner bjuds in att delta i riktig forskning i samarbete med forskare.

2021 års massexperiment **Bostadsförsöket** undersökte och hjälpte forskare att mäta

hur tillgängliga Sveriges bostäder är och hur vanliga miljöhinder är i våra hem.

– Sveriges befolkning blir allt äldre och många seniorer vill bo kvar hemma så länge det går. Tyvärr begränsas möjligheten ofta av miljöhinder som trappor, trösklar och smala dörrar, säger Susanne Iwarsson, professor vid forskningscentrumet CASE vid

Lunds universitet och vetenskapligt ansvarig för Bostadsförsöket.

Allt som behövdes för att delta var en tumstock och en app. Mätningarna pågick från september till november och resultaten gick att följa live i en interaktiv **databas**. Under 2022 kommer Bostadsförsöket att presenteras i en populärvetenskaplig rapport.

Den svenska delen av European BioBlitz 2021 är ett samarbete mellan Vetenskap & Allmänhet, ForskarFredag, @ERN_Intersections och Svenska nationalkommittén för biologi vid Kungl. Vetenskapsakademien.

ETT STORT TACK TILL VÅRA NATIONELLA SAMARBETSPARTNERS 2021

CARL TRYGGERS
STIFTELSE
FÖR VETENSKAPLIG FORSKNING

IKEM
Innovations- och kemiindustrierna i Sverige

Jernkontoret

Kungl. Patriotiska Sällskapet

Kungl. VITTERHETS HISTORIE
OCH ANTIKVITETS AKADEMIE
Vitterhetsakademien

Sveriges Ingenjörer

Vetenskapsrådet

VINNOVA
Sveriges innovationsmyndighet

VETENSKAP & ALLMÄNHET, VA, ÄR EN IDEELL FÖRENING SOM FRÄMJAR DIALOG OCH ÖPPENHET MELLAN ALLMÄNHET OCH FORSKARE

Vi arbetar för att åstadkomma samtal om forskning i nya former som engagerar. VA utvecklar också ny kunskap om relationerna forskning – samhälle genom opinionsundersökningar och studier. Medlemmar är ett hundratal organisationer, myndigheter, företag och föreningar. Dessutom finns individuella medlemmar.

Vill du vara med i ForskarFredag eller veta mer om Vetenskap & Allmänhets dialogaktiviteter?

Kontakta projektledare **Julia Brink:**
julia@v-a.se

Läs mer på: v-a.se, forskarfredag.se
& forskargrandprix.se

FORSKARFREDAG 2021 – VA-RAPPORT 2022:1

Utgivare: Vetenskap & Allmänhet, VA
Grev Turegatan 14, 114 46 Stockholm

Redaktörer & grafisk form: Julia Brink, Vendela Kjerner
ForskarFredag samordnas av Vetenskap & Allmänhet.
Nationell samordnare ForskarFredag och Forskar Grand Prix 2021: Julia Brink

FOTON I RAPPORTEN

Sida 1 Bakgrundsbild: Gabrielle Beans. Orter: Blekinge: Frej Creative, Borås: Anna Sigge, Dalarna: Högskolan Dalarna, Gävle: Högskolan i Gävle, Härnösand: Pexels, Jönköping, Lotta W Tomasson, Linköping: Robina Weermeijer/Unsplash, Luleå: Ben Libberton, Lund: Vattenhallen, Norrköping: Tuvalie Mellin, Piteå: Mikael Sundkvist, Skövde: Anna Thor, Stenstorp: Dalenium, Stenungsund: Molekylverkstan, Stockholm: Christofer Andersson/Vetenskapens Hus, Trollhättan: Ben Libberton, Umeå: Gabrielle Beans, Uppsala: Robin Dürr, Västervik: Västerviks museum, Växjö: Ben Libberton, Övriga bilder är skärmdrag från arrangörernas filmer på Youtube.

Sida 2 Ben Libberton **Sida 3** Erik Cronberg **Sida 5** Martin Bergman **Sida 6** Ben Libberton